

Pravomoc soudu

Smlouva mezi dopravcem a příslušným orgánem veřejné moci na základě nařízení č. 1370/2007 a na základě vnitrostátní úpravy, nově soustředěné v návrhu zákona o veřejných službách v přepravě cestujících, nemůže být v zásadě nahrazena jednostranným rozhodnutím úřadu o uložení povinnosti tyto služby poskytovat.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 33 Cdo 1703/2022-406 ze dne 13.2.2023)

Nejvyšší soud rozhodl ve věci žalobkyně BusLine LK s. r. o., se sídlem S., zastoupené Mgr. J.S., advokátem se sídlem P., proti žalovanému Liberecký kraj, se sídlem L., o zaplacení 2 540 250 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 26 C 458/2018, o dovolání žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 11. 3. 2022, č. j. 30 Co 1/2022-392, tak, že usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 11. 3. 2022, č. j. 30 Co 1/2022-392, se ruší a věc se vrací Krajskému soudu v Ústí nad Labem - pobočce v Liberci k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

I. Dosavadní průběh řízení

1. V souzené věci se žalobkyně domáhala vydání rozhodnutí, jímž by soud uložil žalovanému zaplatit 2 540 250 Kč s příslušenstvím z titulu smlouvy o závazku veřejné služby ve veřejné linkové dopravě ze dne 31. 5. 2017, uzavřené mezi žalovaným a právní předchůdkyní žalobkyně. Obsahem smlouvy bylo na straně žalobkyně převzetí závazku veřejné služby ve veřejné linkové dopravě, a to za účelem zajištění dopravní obslužnosti na území Libereckého kraje, na straně žalovaného pak závazek hradit žalobkyni kompenzaci vzniklou z plnění veřejných služeb v přepravě cestujících.

2. Okresní soud v Liberci (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 6. 8. 2021, č. j. 26 C 458/2018-371, uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni 2 540 250 Kč s úrokem z prodlení ve výši 0,05 % denně z částky 1 452 750 Kč ode dne 15. 7. 2018 do zaplacení, ve výši 0,05 % denně z částky 216 500 Kč ode dne 7. 10. 2018 do zaplacení, ve výši 0,05 % denně z částky 252 250 Kč ode dne 5. 4. 2019 do zaplacení a ve výši 0,05 % denně z částky 618 750 Kč ode dne 24. 2. 2020 do zaplacení, a rozhodl o náhradě nákladů řízení.

3. Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci (dále jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 11. 3. 2022, č. j. 30 Co 1/2022-392, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a řízení zastavil, rozhodl o postoupení věci Ministerstvu vnitra České republiky k dalšímu řízení a o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů.

4. Odvolací soud dovodil, že spor týkající se smlouvy uzavřené mezi účastníky je svojí podstatou sporem z veřejnoprávní smlouvy, byť s rovným postavením jejích účastníků a s reciprocitou vzájemných práv a závazků. V otázce pravomoci soudů k projednání a rozhodnutí této věci je smlouva o závazku veřejné služby ve veřejné linkové dopravě uzavřená podle ustanovení § 19 zákona o silniční dopravě smlouvou veřejnoprávního charakteru zakládající práva a povinnosti v oblasti

veřejného práva a orgánem příslušným k vydání rozhodnutí o sporných otázkách z takové smlouvy plynoucích je správní orgán. Odkázal přitom zejména na rozhodnutí ze dne 25. 2. 2016, č. j. Konf. 10/2015-11, v němž zvláštní senát zřízený podle zákona č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů (dále též jen „zvláštní senát“), dovodil, že k řešení všech sporů týkajících se práv a povinností plynoucích z veřejnoprávní smlouvy, a to dokonce i mimosmluvní povahy (např. bezdůvodné obohacení či náhrada škody), je příslušný správní orgán. Pravomoc soudu k rozhodnutí v dané věci z uvedených důvodů dána není.

II. Dovolání a vyjádření k němu

5. Proti usnesení odvolacího soudu podala žalobkyně (dále též „dovolatelka“) dovolání, které Nejvyšší soud projednal podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. [296/2017](#) Sb. - dále jen „o. s. ř.“).

6. Dovolatelka namítá nesprávný právní závěr odvolacího soudu o nedostatku pravomoci soudů k projednání sporu. Má za to, že odvolací soud se v souvislosti s řešením otázky pravomoci soudů v občanském soudním řízení projednat a rozhodnout spor o plnění ze smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících podle § 8 zákona č. [194/2010](#) Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů (dále jen „zákon o veřejných službách v přepravě cestujících“), zahrnující v sobě otázku, „zda jsou tyto smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících veřejnoprávními smlouvami nebo nikoliv“, odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu, resp. jde o otázku v rozhodování odvolacího soudu dosud neřešenou. Oproti odvolacímu soudu prosazuje názor, že smlouvy uzavřené podle § 8 citovaného zákona nejsou podle výslovné zákonné úpravy smlouvami veřejnoprávními.

7. Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

III. Přípustnost dovolání

8. Nejvyšší soud shledal dovolání přípustným, neboť k přezkumu předestřená procesní otázka pravomoci k rozhodování sporů ze smluv uzavřených podle úpravy zákona o veřejných službách v přepravě cestujících je otázkou v rozhodování odvolacího soudu dosud neřešenou.

IV. Důvodnost dovolání

9. Dovolání je důvodné.

10. Odvolací soud při svém právní posouzení vyšel z judikatury zvláštního senátu Nejvyššího správního soudu zřízeného zákonem č. [131/2002](#) Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ve znění pozdějších předpisů, který k otázce pravomocí k rozhodování sporů ze smluv uzavřených podle právní úpravy účinné do 30. 6. 2010 přijal závěr, že rozhodnutí o nárocích vyplývajících z veřejnoprávních smluv náleží příslušným správním orgánům (ke kontextu judikatorního vývoje řešení uvedené otázky srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5101/2017, nebo ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 28 Cdo 1521/2020). Přitom ale odvolací soud přehlédl, že zvláštní senát o kompetenčním sporu rozhoduje vždy podle skutkového a právního stavu ke dni svého rozhodnutí (srov. usnesení zvláštního senátu ze dne 24. 11. 2004, čj. Konf 3/2003-18, uveřejněný ve Sbírce

rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 485/2005), a že v této projednávané věci byla smlouva o veřejných službách v přepravě cestujících ve veřejné linkové dopravě na dočasné zabezpečení stanoveného rozsahu dopravní obslužnosti Libereckého kraje pro oblast Východ č. OLP/744/2017 uzavřena dne 31. 5. 2017, tedy za účinnosti zákona č. [194/2010](#) Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů (dále opět jen „zákon o veřejných službách v přepravě cestujících“), podle něhož smlouva o veřejných službách v přepravě cestujících veřejnoprávní smlouvou není (srov. § 8 odst. 5 ve spojení s § 35 /přechodná ustanovení/). Důvodová zpráva k tomu uvádí, že nová úprava se „...v hodnocení povahy smlouvy odklání od usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 5. 2008, č. j. Konf 31/2007-82, které vymezilo smlouvu o závazku veřejné služby jako veřejnoprávní smlouvu subordinační. Tato změna v pojetí charakteru smlouvy vychází ze změn v právní úpravě zabezpečování veřejných služeb, jednak na úrovni Evropské unie, kde došlo k nahrazení nařízení (EHS) č. 1191/69 nařízením (ES) č. 1370/2007, jednak na vnitrostátní úrovni, kde jsou změny soustředěny v předkládaném návrhu zákona. Předpisy EU opouštějí princip, že oblast veřejné dopravy je primárně vrchnostensky spravována jednostranným rozhodováním orgánů veřejné moci a zavádí naopak princip regulované soutěže a přiklání se ke smluvnímu základu vztahů mezi dopravci a orgány státní správy nebo samosprávy při zabezpečení veřejné dopravy. Nařízení již tedy neupravuje možnost bez dalšího uložit výkon závazku veřejné služby vrchnostenským rozhodnutím (s výjimkou marginálního případu rozhodování v mimořádné situaci, kde ovšem také upřednostňuje dohodu). V návaznosti na tento předložený návrh zákona tedy na straně jedné bere za základ vztahů mezi dopravcem a objednatelem uzavřenou smlouvu, jednak odstraňuje ze zákona o silniční dopravě možnost uložit dopravci při rozhodování o licenci provozování určitých linek ve veřejném zájmu (stávající § 12 odst. 2). Smlouva mezi dopravcem a příslušným orgánem veřejné moci tedy na základě nařízení č. 1370/2007 a na základě vnitrostátní úpravy, nově soustředěné v návrhu zákona o veřejných službách v přepravě cestujících, nemůže být v zásadě nahrazena jednostranným rozhodnutím úřadu o uložení povinnosti tyto služby poskytovat. Právě možnost učinit tento krok podle nařízení č. 1191/69 a stávajícího znění zákona o silniční dopravě byla jedním z hlavních důvodů, proč Nejvyšší správní soud posoudil smlouvy uzavírané podle této právní úpravy jako smlouvy veřejnoprávní. Rovněž co se týče možnosti smluvních stran při sjednávání obsahu smlouvy a stanovování výše kompenzace došlo k výraznému posílení smluvní volnosti, zejm. v případě, kdy je dopravce vybrán v soutěži. To vše svědčí tomu, že nová právní úprava opouští vrchnostenské pojetí a přiklání se a významně posiluje soukromoprávní prvky v charakteru smlouvy.“

11. Z řečeného vyplývá, že právní závěr odvolacího soudu vycházející z řešení (uvedené procesní otázky - pravomoci soudu) založeném na závěrech vztahujících se k předchozí právní úpravě (opírající se zejména o § 19 zákona č. [111/1994](#) Sb., o silniční dopravě) účinné do 30. 6. 2010, podle nichž pravomoc rozhodovat spory vyplývající z těchto smluv (považovaných za veřejnoprávní) náležela příslušným správním orgánům, nemůže obstát.

12. Vzhledem k tomu, že na věc se vztahující právní úprava dotýčné smlouvy nepovažuje za smlouvy veřejnoprávní, nepřichází do úvahy jiný závěr, než že rozhodování sporů z těchto smluv náleží soudům (§ 7 odst. 1 o. s. ř.).

13. Nejvyšší soud proto uzavírá, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci podle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn důvodně, a proto usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Další články:

- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Zmatečnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Střídavá péče](#)
- [Restituce](#)
- [Majetková podstata \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předběžné opatření](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)